

ESA916 Evropská kulturní studia

Edward Gibbon (1737 – 1794) **Úpadek a pád Římské říše**

1. Valná většina obyvatel preferuje zábavu před prací.
2. Tradiční role otců jako živitelů rodiny je zpochybňována, množí se rozvrácené vztahy a svobodně žijící matky bez otců.
3. Senioři jsou zanedbáváni. Lidé pečují o domácí mazlíčky více než o svoje staré rodiče.
4. Literatura a umění se stávají bezduchým. Vytváří se planá zábava za každou cenu. Takzvaná umělecká díla jsou ošklivá, nekusná, nic neříkající, ale přesto za ně bohatí zaplatí horentní sumy.
5. Čestná vojenská služba vlasti je odmítána, zpochybňována, vysmívána a posléze zákonem zrušena. Armádu tvoří nájemní žoldnéři.
6. Lidé pilně pracující jsou zesměšňováni a jako vzor se staví prázdní pokrytci, populisté, pochybní umělci a takzvané celebrity.
7. Daňové zatížení obyvatelstva stále roste a stát přerozděluje neúměrně vysoké částky. Lidé se nebojí nepracovat, protože stát se o ně vždy nějak postará.
8. Úroveň vzdělání rapidně klesá.
9. Státní dluh roste do nikdy nesplatitelné výše.
10. Přestává se vyrábět a pěstovat, protože výroba doma je moc drahá a potraviny a výrobky se dovážejí ze satelitních zemí.
11. Kdo se dostal do pozice, kde může ze státního krást, většinou tak činí. Postižitelnost těchto zločinů je velmi malá.
12. Početí a výchova dětí je vnímáno jako obtěžující a dětí se rodí stále méně.
13. Léty osvědčené mechanismy, chránící poctivé před podvodníky, náhle selhávají.
14. Veřejné funkce se stávají předmětem kořisti zisku. Udělují se za úplatky, a kdo je získal, chce z nich kořistit, aby se mu vložený úplatek několikanásobně vrátil.
15. Staletími předků prověřené hodnoty - jako je čest, smysl pro povinnost, zodpovědnost, nadšení pro práci, pro dobročinnost, zápal pro věci veřejné, jsou vysmívány a zesměšňovány.
16. Šíří se cynismus.
17. Šíří se plýtvání, nestřídmost, znevažování znalostí, dovednosti a poctivé práce.
18. Do země přichází velké množství cizinců.
19. Politikové nadbíhají lůze, která si vynucuje zábavu a státní podpory (chléb a hry).
20. Občané stále na všechno nadávají.

čekají, jsou mnohem závažnější, než si připouštíme. Naše kulturní krajina prodělává seismické posuny. A přesto věřím v unikátní schopnost liberálního vzdělání vyjít těmto posunům vstříc a znovu se díky tomu i přetvořit.

„Jedním z přetrvávajících přínosů liberálního vzdělání je, že rozšiřuje náš lidský rozměr,“ píše autor v úvodu poslední kapitoly. Je tomu tak, vždycky tomu tak bylo a nadále bude. Z této šíře pochází i vnitřní síla, schopnost čelit světu a stát na vlastních nohách. Svým studentům první den výuky v prvním roce studia říkám toto: „Tuším, že tu sedíte a zíráte na mě a) v obavách, zda zvládnete pololetní zkoušky, a b) s otázkou, co společného mají tyto exotické přednášky s vaší přípravou na úspěšnou kariéru. Dovolte mi proto, abych se vyjádřil k vašim obavám. Za prvé, pololetní zkoušku uděláte, a dokonce i dostudujete. Za druhé, nemohu sice vědět, jaké budete mít zaměstnání, ale ujišťuji vás, že nějaké mít budete. Takový už je život. To není, čeho se obávám já. Já se obávám, že většina z vás se dožije více než sta let a co budete se sebou dělat, až půjdete v sedmašedesáti letech do důchodu. Sedět na zápraží a hrát si s nejnovějším zázrakem elektroniky? Já jsem tu od toho, abych vám pomohl s tréninkem mysli, abychom ji dostali do co nejlepší formy, dokud je ještě tvárná. Abyste byli schopni nejenom zastávat vysoké místo či třeba několik, ale abyste zvládli svůj život bez uhýbání stranou, abyste byli schopni myslet nové myšlenky a rozuměli tomu, co vidíte a vnímáte kolem sebe. Přeji si, abyste dokázali jasně zastávat své názory a rozpoznali, že nesmysly jsou nesmysly, a pak, po odchodu do důchodu, dál pokračovali jako přemýšliví a rozvíjející se bytosti schopné uchopit svět v jeho plnosti, protože ten svět je vám dán, abyste jej žili. Jako můj otec, který četl noviny, chodil volit, vyprávěl ztřeštěné příběhy a kritizoval, co jsem napsal, až do posledního týdne, než se svým lišáckým úsměvem odešel na druhý břeh. Bylo mu necelých 103 let.“

Po přečtení této knížky (ne-li už před tím) budete určitě souhlasit se závěrečnými slovy Fareeda Zakarii: „K řešení nám i dnes dozajista pomůže, když budeme o něco víc využívat liberální vzdělání.“

Andrew Lass, 19. července 2016

Andrew Lass, autor, umělec, vědec a překladatel, je profesorem kulturní antropologie na Mount Holyoke College v Massachusetts. Je držitelem několika ocenění za vysokouškolskou pedagogiku a v roce 2014 se stal laureátem ceny Dagmar a Václava Havlových VIZE 97.